

محرر تورکی
وفیق حامی

صاحب امتیاز و مدیر مسئول و سرمحرر
مصطفی پاشا

بوداخل شهر ولوا بیدل آبونه
۳ مانک دو ۶ مانک چوار
۸ الیکی رو پیہ
بوخارج اجرت بو سطره
علاوه ده کری

بانک کردستان

محرر کوردی و فارسی
علی کمال و م. نوری
اعلا نات بدپرک
۳ آنه ده سینریت
بو همو شتیک مراجعت
به صاحب امتیاز اگری

(زمان گورزو رم رابوردو ایستا پالوان علمه)
(سلاح دسته صنعت بارقه تیغ و سنان علمه)

سلیمانی

۲ آگستوس
۱۹۲۲

علمی ، اجتماعی ، ادبی ، غزته یکی حر و سربست ملی به
هفته جاریک دردچی

نسخه یکی به ۲ آنه ده فروشری

۲۸ آگستوس ۱۹۲۲

۵ محرم ۱۳۴۱

[دوشمه]

۴ شماره

۱ سال

هزاران شیره خوردهی معصوم کریان و نالان به بی
دایکی به بی غدایی له ناو چون . له اوانه بعضی که
مابونه وه له استامولا له پیش چاوی همو کس دا و کو
امرای زمان جاهلیت به مالانا تقسیم کران . زور
اولاد معصوم خاندان کردان که بناز و نعمت پرورده
بو بون له زیر سله بی رحماندا زار و زبون بون حتی
قسمیکان دست ماله خرسیتیان کوتن هر چند جمعیت
کردستان استامول به تشبث له لای بعض اجانب
صاحب انصاف بو اصلاح ام کاره و بو دستکاری او
کردان بی چاره سیمی و کوششیان کرد و حتی هر
کردیک که منسوب به جمعیت بو دو ۳ مندال هتیموی
کردی بو لای خویان برد باز له عهده منع بریشانی
مندال بی کسی کردان نهانن . و هزاران خانواده
عشایر و اهالی مسکونه کرد که له اطراف ارض روم ،
وان ، خرپوط و سایر وه هجرتیان پی کرا بو اکثریان
به تلف چون و له متبایان هر پینج شش مالیکی له

له استامول :

احوال ضابطان کرد

حرب عمومی که حریکی مشوم و بو تخریب
مدنیت و انسانیت فلاکتیکی عظیم و معلوم بو له روی
بعض بی مغزان که به وعده و باره اجانب بی امان
فریفته بون دولت عثمانی و بنا بر این اقوام اسلامی
و حتی له تبعه ی غیر مسلمه پیش زوریان لی محو و
پریشان بو . کردان که له شماله وه بو جنوب قسم اعظم
وطنیان بو بو به دارالحرب یعنی جی کشتن و برین بو
به چه درجیک متضرر و پریشان بون معلومه .
اوانه ی که ام منطقه دار الحربی کردستانه ی دی بی
دلخون نبونیان بم پریشانی به ممکن نیه صرف نظر له صد
هزاران که به دانه طوب به آگر میترا یوز و تفنگ
به طرافه بومبای ملهون محو بونه وه هزاران یتیم و
یتیمه ی کردان عجزه ی نسوان پیران خسته و نالان له
اشای هجرت جبری داله ناو بفردا ، له سر شاخاندا
له ام لاوله اولاد له برسانا و له سیرمادا تلف بون .

بنکری بلنگندن و لیکولینرویه ترین
مرکز ژین للتوثیق و الدراسات
Zheen Center For Documentation & Research

دی یکی ترکا اسکان کرابر فیری ترکی بین و مجتمع نمیزند و.

له کویه قوم و خویش - ام بدین چون بر نشانم
 نروم لم ددن بوچی بلیم چی ترکی ارانم
 بحالم مرحمت تو خدا زبان نازان و بیارم
 له کوما دایک غمخوارم بدینی چاو کرانم

منظره ام فلاکته اوی که دی بیستی دیزانی و الحاصل
 هر و کوا هالی کردستان له ام حرب عمر می به دا به خورایی
 پریشان و سر کردان بون له ضابطان تحمل دیده
 کردانیش قسمیکی زور له بر ناموس و شرف خویان
 یا له جهه حرب دا شهید و مجروح و یا له اسارتدا پریشان
 بون . لپاش متار که یعنی زانی که اقوام به ادعای قومیت
 و سر بستگی هشیاری و بیداری یان بو حاصل بو ارناود .
 عرب و سایر هر قومی له شو بن ضابطان خویان کران
 جمعیتان تشکیل کرد معاودتیا نواند و همویان بو وطن
 دعوت کرد اهالی سوریه بوشام عرب عراق بو بغداد
 ارناود بواشودره و سایر بر فاهی عودتیا ن میسر بو .

کردستان جنوبی ایله چونکه و وضعیت حاضر و
 مستقبلی بو قرار دانی منوران و ضابطانمان کافی نبو
 او ضابطه کنجانه مان چار ناچار قسماً له بر ضیق
 همیشه چون بو انقره قسماً له استامول دانی وظیفه
 مانه ره یان اختیار کرد و دایما منتظر اختیار مساعده وطن
 بون و هن - چونکه له اول سفر بری به وه فکر افتراق
 اقوام یک له کل یک هتایی کسب شدت دکا بو کردان
 له انادولی دا ، له ناو کالی به کانا مانه وه روز به روز
 مشکلات پیدا ده کابرامه احوال ضابطان کرد
 باخصوص خلقی ساپانی که له استامول دان زور خرابه .

و همو بو عودت وطن به همو لاییک دا مراجعت یان
 کرده و ده یکن فقط لبر مصارف عظیمه ریکا بو
 عودت کرده وه موفق نابن - کاغذیک که به ناوی
 مطبوعات و له طرف چند ذاتیکه وه له استامول زبر راه

له زیره وه عیناً درج کرا و کاغذیکی ترکه له طرف بیکیباشی
 ارکان حرب امین یک اهل - ایلیانی بو ایله روانه کراوه
 چونکه فارس العیاره بوله قسم فارسی ام غزته دا دیسان
 درج کرا له مطالعه ام کاغذانه احوال پراکده کی و پریشانی
 ام هاو ولایتیا نه مان معلوم دبی کسانی که رحم و امیدیان
 به هاو وطن و کنجانب کردان دیه دهبی بو عودت
 کردنه وه امانه همت عالی بفرمون و اوانه پیش که ظاهرأ
 محبت حکومت ترکیان هیه چونکه ام ضابطان مان
 له خدمت ترکا بون و ایستا له احتیاجیکی عظیمان و تهی
 دست و بی دسلات ماونه وه دیسان همت فرمویان
 طبیعی به . وه ام ایشی خیره نا هر کس سعی بکات و معاوتی
 بنزینی هم له دنیا دا بوی باعث مفخرته و هم له آخرتدا
 و انشاء الله مستوجب مغفرته .

هر کسی چی ده دا لطفاً ناو خوی بو اداره خانهای
 غزته بنیری تا اعلان بکری و او مبلغه که کرد ده بیتوه
 بو اسلامبول بو ضابطان خومان بنام اشخاص محترمه وه
 بنیری .

مصطفی پاشا

او کاغذی که له استاموله وه ها توه امیه :

۱۱ تموز ۱۹۲۲

امانوی بواسطه ایوه وه مسئله یکی زور گوره
 عرض همشهریکان خومان بکین . زور امیدمان ه بو
 که ام ایشه له پیش مراجعتی ایله دا له طرف (بیشکوتن)
 بیان و تعقیب بکریت ؛ فقط وا اسف نا ایستا له ام
 خصوصه وه هیچ شنیکنان نه دی . و به طبیعت متأثر
 بوین و ام مراجعتان نتیجه ام تأثراته به .

معلوم ایوه به که قسم کلی ضابطان و مأمورین
 عراق ، له حرب عمومیدا بو طرف قافئاس و حلب
 و لام لولولا فریدران . بعضیکیان تلف بون و قسمیکیان
 اسیر مانوه و قسمی که زور کیان به صافی نجاتیان

بو . ايسته او انهي كه اجايان نهاتبو و كه نه مردبون ،
 له ايره له استانبولدا غريب و بيكس ، محتاج و پريشان
 ماونوه . ايره نه كس رحم به حالمان دكا و نه ابوه لهوي
 فكري امانه دكتهوه . ام حاله هيچ شبهه نيه كه خلاف
 رضاي خدا و پيغمبر و منافي حيتت و غيرت اهل
 وطنه . باخصوص ام فقيرانه كه عمده منوران اهل وطن
 لازمه فكر بكنوه كه له مدت چند سالدا بي گيشتون و
 آيا له سر هموتان فرض نيه كه چاره يكيان بو بدوزنهوه
 كه بيانگهين بو وطن خويان . بي شبهه امانه و مملكت
 عنصريكي لازم و مفيدن و هيچ كس له خدمت امانه
 استغنا ناكات . اگر بنا لسر ناوي غزته كه تان به راستي
 فكر و آرزوي پيشكوتن تان هيه ، بتواوي محتاج خدمت
 امان و الا تهلكه باش كوتن بو وطن موجوده ، حتى
 محققه ناقابل اجتابه .

له ام خصوصهوه بو همولايك نوسراوه ؛ باخصوص
 (به مندوب سلمي كه له بشدايه) مراجعت بي كراوه .
 از اينن كه له همولايكهوه غيرت بو نجات بونمان دكن .
 فقط لسر روزنامه (پيشكوتن) يش فرض عينه كه
 صرف همت و غيرت بكا . چونكه ام فلاكت زدكا ،
 كه ايره كوتونهوه ، زوربان خلق سلطاني به و هيچ
 شبهه نيه اهل سلطاني و اطرافي ، كه به صلابت دين
 و غيرت وطن و همشهري مشهورن ، له همولايك
 زبازدن . سياحت و جوانمردي پيشان ددن و به قدر
 حالي خوتان هرچندي ممكن بو ، به سرعت بو امانه
 اعانه يك كرد بكنهوه به ناوي ايمهوه ، كه له طرف
 اوانهوه بو استامبولي انيرن و انشاالله له سايهي
 غيرت و حيتت اهل وطنهوه ام فقيرانه ايره رزكار دين
 و به خزم و اقرباي خويان شد اينهوه . باقي توفيق

له خدا ، غيرت له ابوه .
 زهاوي زاده بيگباشي حاجي عبدالرحمن باير زاده
 يوزباشي ارکان حرب بيگباشي ارکان حرب
 محمد امين
 آلوسي زاده طيب ثابت بگك زاده
 ابراهيم نوري

« دعای كردان بو موصليان »
 كاغذی كه له موصلهوه وور كهراوه مسئله يكي غريب
 تيدايه - امهته :
 « له سرتنسيب حاكم عدليه موصل امين افندي »
 « مدرس شيخ عادي كه ذاتيكي عالم و فاضل و اهل »
 « سلطاني به وله امه و پيش قاضي بوه بر قاضيه تي دهوك »
 « تعيين كراوه چونكه ام امين افندي به كورد بي تو او »
 « مساله له طرف بعض كساني كه له تلهي كردن »
 « مسئله ي مذهبي يان هيماره ته ناو و تو يانه قاضي »
 « لازمه حنفي بي ام امين افندي به شافعي به نابي بي »
 « به قاضي له سر امه مانع مأمورتي بون - »

فسبحان الله له ام وقته نازكه دا كه عرب بغداديش
 حظ به يك بون كردان ده كن له موصل دا كه تحقيق و
 تدقيق بكري اثر خاندان و معتبرانشي كردني اصلان
 ام قراره چون ددري ؟ با خصوص اهل موصل عالم
 و قضايان تي دايه و دزانن كه قسم اعظم ولايت موصل
 هر كرده و همو شافعي مذهب دهوكيش شاري كردانه
 قاضي اسكندر شافعي بي مغاير شمع و قانون عجايب
 روادا ؟

ايمه ام مسئله به حواله مفتريان عرب و عجم
 اكه ين فقط ترجيح حنفي به سمر شافعي دالم جهت به
 به قراري كي به بمانزاييه . ايمه اترين ام خبره به مصر
 بكات ؟ اهل او حكومهته كورده به همو عربي منور و
 شافعين همواهل جاوه ، اهل داغستان و قسم اعظم
 سوريه شافعين ام بخت حنفي و شافعي به له موصلدا

کی به خاطر یا هات یا رب و کو فرموته (من شمس الوسواس الخناس) ایمه له ام مباحثه بی خیرانه حفظ بفرموی قوم و تبعه شیطان نریک به موصل له سنجار و شیخان دا ساکنن . دعا اکهن موصلی هاودینیشان له تسلط و وسوسه شیطانی محفوظ بن - امه دعای کردانه بو موصلیان .



(شیخ رقیب)

رئیس عشرت سورچی شیخ رقیب که له داخل قضای عقره دایه و دو سال مقابل به حکومت بریطانیا اوضاع و اطوار مخالفتی نواندبو و له کل مخالفان انگلیس که له رواندنن اتفاتی کردبو له ام بین پیشوه دا دخالتی به صالح ذکی بک قائم مقام عقره کرده و له طرف حکومتوه عفو کراوه .



لم روزانه دا و کو خبرمان زانیوه زور ضابطان و و مأموران عثمانی که له انادول و سوریه بون بو ولایت موصل و بغداد عودتیشان کرده توه و له هاتنه ودان .



استقلال یانیه

لوندره : حکومت یونان له (یانیه) که له پیش حرب عمومی مرکز ولایتیکی مهم عثمانی بو له روم ایلی دا حکومتیکی مستقلهی داناره .

[دیسان له ایرلانده دا محاربه]

لشکر وطنی ایرلاندا هجومیان کردوته سر شار [پتبری] له پاش محاربه یکی به شدت ضبطیان کرده اهالی شاره که ام عسکری وطنی یانهیان له کل نمایشیکی زور پیشواز کرده .

ام ایرلانده به له مده چند ساله ره خریدکی ام کشمکشه بزاین آخرین جی دهی .

§

X [سمکو]

و کو خبرمان زانیوه له اطراف [شرخانیه] [له سر دهی تبریز له ساحل شمال کول اورمییه] لشکر سمکو له کل لشکر عجم شریکی به شدتبان بوه کردان غالب و عجم و کو پیشو هر مغلوبن .

بانگ کردستان

X نظر به مسموعات قس-میک له یانهیی و مریواتی

خریکن له کل هورامی به شر بین . هورامی به قوت ترن و جیکایشیان بو مدافعه محکمتره خدا پکا فتنه له بین ام دو طایفه به دالاجی .

بنا به مسموعات له طایفه هموند فرقه رشه و نند همویان له کل طایفه بگراوه له آوی زوی کوبه عوریان کرده بعضیکیان چون بولای سمکو و بعضیکیشان له ناو جماعت رواندزی دان .



له ام هفته ی پیشودا له طرف رواندزه وه چته یک که تقریباً ۴ موجودی بو هاتبونه طرف ناودشت و بناو ترکه وه بو تعرضی به حدود رانیه (له زیر اشغال انگلیزدایه) بعض عشایرو اهلایان تشویق کرد بو بومنع تعرض امانه به تصویب حکومت سیاسی سلطانی له عشایرو اهالی طرف پشدر و رانیه جمعیک زور حرکتیان کردبو وله طرف حکومتیشوه قوه یکی کافی له پیاده و سواوی بو او طرفانه مسوق کرا و زور طیاره پرسته بوسته بو سر اختفاکاه او متعرضانه نیرا بو لبر امه ایستا حرکتیان و سراوه تعرضیک بو رانیه نیه و بنا بمسموعات هموند کریم فتاح له کل او متعرضانه بووه .

شفیق بك

له خاندانی سلیمانی رشید پاشا زاده شفیق بك كه
له رأس العین قائم مقام مالکی ترکیا بوهفته پیشو تشریفی
هاتوته وه بوسایمانی .

ام زاته كه له رأس العین بو له كل ماموران فرانسه
دور و تسایمی كرده و اوچكایه كه له بین دیر زور
ومار دین دایه ایستاكوته زیر اداره ی فرانسزه كان . بنا
له مقرراتی كه له بین فرانسزه كان و تركه كان انقره دایه
دیر زور ، رأس العین و جریره (له شمال موصوله یه) ددریته
اداره فرانسزه كان . وای به حال كردستان بزاین عاتبی
چی تردینی وادزاین ایش و ابروا یعنی [هتا كردان وها
وربن له كل بك مائل شربن : نه آغابی دمی نین نه یایه
و بوك و یا الله] . احوالمان بم رنگه بی ام شقاوت و
بی سیاسیه مان دوام بكا له حكاریدا حكومتیکیش بو
قوم آتوری كه له ام لاوله اولا پراگنده جزویکیان ماوه
تشکیل دكری . اووخته كردستان شمالی له بین ارمنستان
عجمستان ، فرانسز ، آتوریدا به چه سیاستك گذران
دكا . خدا چاکیان بو بكا .

بانگ كردستان

اختلال له تركستانه کیردا

درحق به بولشویك له تركستاندا (چونكه تركستان
كبره ملحق به ممالك روسیه به) اختلال شدتی مندوه
اختلالچی به كان بخارا ، سمرقند ، و بعضی شاناران
ترشیان استیلا كرده او رئیس جمهوره كه له طرف
بولشویكه كانه وه دانرا بو اختلالچی به كان اعدا میان
كردوه .

احوال ، مذهب و مقصد بولشویك له مولا بیان
كری .

بانك كردستان

[بانك كردستان] ك تورو كچه قسمی :

معارفمنز بر قومك حق حیاتی یوقدر
معارف ، بر قوه حیاتیه دركه ، هر هانگی بر مات
او قوتدن مستقوی اولمازسه ، ملین محافظه قادر
اوله ماز . معارف ، بر غدای روحیه دركه ؛ هانگی
بر روح او غدادن متغدی بولمازسه ، او روح لذاند
انسانیه سی طاروب بذه شخصیه سی تمو ایتدیره ماز .
معارف ، بر فضیلت فائده دركه ؛ هانگی بر شخص اندن
استفاضه ابله تحلیل دماغ ایتمازسه ، حیاتی حیات
حیوانیه دن افزاره بر استثنایت کوستره ماز ؛ اوت ،
کوستره ماز ، چونكه : فضائل و مزیات بشهریه نك
قیمت و قابلیت لدنیه سی انکشاف ایتدیره چك سائق
معارفدر .

بر قومك حق حیاتی بخش ایده بك ، و اوحق
ادامه ایله هر درلو عوارض و اخلاقدن محافظه
ایده بیله چك قوت معارفدر .

انسانك ، شهرت و حیثیت مادی و معنوی سی
نزاید و تمالی ایتدیره چك تربیه ، تربیه معارفدر .
هابمدی وار

قسم فارسی [بانگ كردستان]:

صبح چون خورشید رخشن سبز داز کوهسار
بانگ كردستان ما پرتو فشان شد آشکار
چون نسیم علم و عرفان بر مشامی ماوزید
خواب پر شور جهالت کرد از سرها فرار
گر بچشم عقل ما دنت نمایم اینزمان
قوم کرد از لطف حق هستند جمله بختیار
کور گشته چشم حاسد بختشان پژمرده شد
از ترقی و تمالی همین قوم کبار

روز عیش و شادی و گاه مرود عشرت است
لایق است گرجان خود سازم بدین مژده نثار
هر کسی اهل و رزق بیجان در وقت خود
دو سیه گردد بدیوان خدا روز شمار
قائم مقام البجه
احمد مختار

مردار مکرما

بمدان عرض دست بومی و آرزو مند معروض
خدمت میگردد که از وقتی که تشریف سعادت ردیف
عازم وطن شده تا به حال از ظهور التفات و پرسیاری
سرکار محروم و لهذا مضطرب البال هستم و لابد آمد
و شد دولتخانه نمود هر بار از عزیز بیک احوال آن
بزرگوار را پرسش می نمایم ولی تا بحال چون از طرف
سرکار امری و اشارتی صادر نشده بود یارای آن نداشتم
که بچند کله ای تعجیز نمایم و انتظار ظهور آثار بنده
نوازی می نمودم ولی چون تا بحال چیزی ظهور یافته
نشد بر خود لازم شمردم که بچند کله ای خود را
فریاد خاطر خاطر سازم تا از جمله بیوفایان معدود
نگردم . کامکار حادثات و احوال اینجا روز بروز رو
در خیرایت و چنانکه بارها از طرف سرکار بیان فرمود
شده بود علامت نیکی هم موجود نیست خدا رحم به
حال معصومان و فقیران کند آمین بعد از تشریف
سرکار بسیاری از اهل وطن از دیار اسارت به اینجا
آمده گرد شده اند و در نهایت پریشانی هستند احوال
رحم و شفقت حکومت نزد سامی معلومست بنا بر این
کمی نیست که نظر به حال این بیچارگان نماید ما اینجا
مجبور شدیم که بنام همه مراجعت بغداد و مندوب سامی
بکنیم و کردیم و در این میانه جهت مظاهرت و اعانه
نیز بهمه کس و همه جا نویشتیم من جمله بمنصرف و

ریاست بلدیة سلیمانی نیز نویسته شده است ارجو در
خدمت باسعادت چنانست که در این خصوص مظاهرت
فرمایند و این بیچارگان اهل وطن که در اینجا مانده و
تا بحال به جای نرفته اند بهر نوعی باشند بو وطنشان
برسانند این خصوص جهت آن سرکار دشوار نیست
و امینم که اگر جنابتان در اینجا بودی و پریشانی احوال
همشهریه را مشاهده کردی بهمه حال میگردید و
بزودی زود چاره اشان می فرمودند بنده در اینجا از
معنویات آن سرکار استعانه نموده و مستنداً بتصرف
تعالی با چند از رفیقان نفس خود را وقف این خدمت
و التماس است که جنابتان نیز معین و ناصر این امر
خبر باشند و بزودی چاره همه فرمود جلب نماید و الا
همگی اینجا از گرسنگی و پریشانی تلف می شوند و هیچ
کسی در اینجا رحم بحالشان نمی کند خود احوال اینجا نزد
سرکار تمامی معلوم و احتیاج به تصریح ندارد بنده نیز
بالتبع تا بحال منتظر اشارت سرکار بودم و بنا بر امری
که حین حرکت بواسطه ای نور عینی عزیز بیک به بنده
تبلیغ فرموده بودند حاضر باقی منتظر هستم علی و
جواب صواب هستیم و بیکال حرمت با اهل و عیال
دست بوسیم .

حاجی عبدالرحمن زاده
بیکباشی
مجرد امین

اعلامه

له کره کی در کرین خانوی حاجی احمد جادر چلباشی
که ایستا مکتب نمونه عرفانه لویدا بعضی تعمیرات و
معی کردنوی شش زور و هیوانیک بو درست کردنی کیه
طالبه مراجعت به مدیر مکتب سعید زکی افندی بگا
مدیر مکتب عرفان
سعید زکی

له چاپخانه حکومت له سلیمانی چاپ کرا